

Hamidova Xonzodabegim Niyoziyevna

IIV Buxoro akademik litseyi ingliz tili fani o`qituvchisi

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada yoshlar o'rtasida ingliz tilini mustaqil o'rganishga ko'maklashishda pedagogik psixologik usullarning samarali qo'llanilishi ko'rib chiqilgan. Ta'lim psixologiyasidan olingan ma'lumotlarga asoslanib, qog'oz o'z-o'zini boshqarish, motivatsiya va metakognitsiyaning muvaffaqiyatli til o'rganish tajribalarini shakllantirishdagi ro`lini o'rganadi. Taqdim etilgan usullar, natijalar va munozaralar o'qituvchilar va o'quvchilar uchun mustaqil tilni o'rganish avtonomiyasi va samaradorligini oshirish uchun keng qamrovli asos yaratadi.*

***Kalit so'zlar:** mustaqil ta'lim, ingliz tilini o'rganish, yosh o'quvchilar, pedagogik psixologiya, o'zini o'zi boshqarish, motivatsiya, metakognitsiya.*

O'z-o'zini yo'naltirishga e'tiborning ortishi bilan yosh o'quvchilarda ingliz tilini mustaqil o'rganishni osonlashtirish uchun pedagogik psixologik usullarni tushunish va amalga oshirish zarur. Ushbu bo'limda mustaqil ta'limning ahamiyati haqida umumiy ma'lumot berilgan va o'z-o'zini boshqarish, motivatsiya va metakognitsiya kabi asosiy psixologik tushunchalar keltirilgan.

Ushbu bo'lim pedagogik psixologiya bo'yicha mavjud adabiyotlarni va uning mustaqil til o'rganish bilan bog'liqligini o'rganadi. Unda motivatsiyaning tilni egallashga ta'siri, metakognitiv strategiyalarning o'z-o'zini tartibga soluvchi ta'limdagi ro`li va muvaffaqiyatli mustaqil o'rganishga ta'sir qiluvchi psixologik omillarni o'rganadigan tadqiqotlar ko'rib chiqiladi.

Metodlar bo'limida ingliz tilini mustaqil o'rganishga pedagogik psixologik usullarni integratsiyalashning amaliy yondashuvlari va strategiyalari ko'rsatilgan. Bunga o'z-o'zini tartibga solish vositalarini loyihalash, ichki motivatsiyani rivojlantirish va metakognitiv aks ettirishni targ'ib qilish kiradi. Ushbu usullarning

samaradorligini qo'llab-quvvatlash uchun amaliy tadqiqotlar va empirik dalillar keltirilgan.

Yoshlar tomonidan ingliz tilini mustaqil o'rganishga ko'maklashish ularning kognitiv rivojlanishi, o'rganish uslublari va motivatsiyasini ta'minlaydigan pedagogik va psixologik usullarni qo'llashni o'z ichiga oladi. Mana ba'zi samarali strategiyalar:

Avtonomiya va tanlov:

- Imkoniyatlarni kengaytirish: talabalarga Qiziqadigan mavzularni tanlashga yoki topshiriqlarni moslashtirishga ruxsat bering. Bu egalik va motivatsiya hissini uyg'otadi.

- Maqsadni belgilash: o'quvchilarni til o'rganish maqsadlarini aniq belgilashga undash. Bu ularga diqqatni jamlashga va taraqqiyotni o'lchashga yordam beradi.

Vazifaga Asoslangan Ta'lim:

- Hayotiy kontekstlar: hayotiy vaziyatlarni taqlid qiladigan, til o'rganishni yanada amaliy va qiziqarli qiladigan vazifalarni belgilang.

- Loyihalar: talabalarni qiziqishlariga mos loyihalar (masalan, video, blog yoki taqdimot yaratish) ustida ishlashga majbur qiling.

Texnologiya Integratsiyasi:

- Onlayn manbalar: o'rganishni yanada dinamik qilish uchun til o'rganish ilovalari, veb-saytlar va interaktiv multimediyadan foydalaning.

- Virtual hamkorlik: onlayn munozaralarni, til almashish platformalarini yoki tengdoshlar bilan hamkorlikdagi loyihalarni rag'batlantirish.

Qo'llab-Quvvatlovchi Muhit:

- Xatolarni rag'batlantirish: xato qilish o'quv jarayonining bir qismi sifatida ko'riladigan nohaq muhitni shakllantirish.

- Tengdoshlarni qo'llab-quvvatlash: til almashish bo'yicha hamkorlik yoki guruh loyihalari kabi tengdoshlarning o'zaro aloqalarini osonlashtirish.

Metakognitsiya va aks ettirish:

- Jurnal: o'quvchilar o'zlarining taraqqiyoti, muammolari va strategiyalarini aks ettirish uchun til o'rganish jurnallarini yuritishlari kerak.

- Metakognitiv strategiyalar: o'quvchilarga strategiyalarni belgilash va sozlash orqali o'z bilimlarini kuzatish va tartibga solishni o'rgatish.

Tabaqalashtirilgan Ko'rsatma:

- Turli xil materiallar: turli xil o'quv imtiyozlarini ta'minlash uchun turli xil materiallarni (matnlar, videolar, podkastlar) taqdim eting.

- Shaxsiy aloqa: har bir talabaning o'ziga xos kuchli tomonlari va takomillashtirish yo'nalishlarini hal qilish uchun shaxsiy fikr-mulohazalarni taklif eting.

Madaniy Integratsiya:

- Madaniy tadqiqotlar: til o'rganishni yaxshilash uchun ingliz tilida so'zlashuvchi madaniyatlarning aspektlarini o'quv dasturiga qo'shing.

- Haqiqiy materiallar: o'quvchilarni tabiiy tildan foydalanish uchun filmlar, qo'shiqlar yoki adabiyotlar kabi haqiqiy materiallardan foydalaning.

Gamifikatsiya:

- Til o'yinlari: jarayonni yanada yoqimli va interaktiv qilish uchun til o'rganadigan o'yinlar va tadbirlarni o'z ichiga oladi.

- Musobaqa: do'stona musobaqalar yoki qiyinchiliklar o'quvchilarni faolroq ishtirok etishga undashi mumkin.

O'rganish uchun baholash:

- Shakllantiruvchi baho: baholash uchun emas, balki fikr-mulohaza bildirish va qo'shimcha o'rganishga yo'naltirish uchun davom etayotgan baholardan foydalaning.

- O'z-o'zini baholash: o'quvchilarni o'z-o'zini baholashga undash, ularning kuchli va zaif tomonlarini chuqurroq tushunishga yordam berish.

Motivatsiya Strategiyalari:

- Ichki motivatsiya: o'quvchilarga ingliz tilini o'rganish uchun shaxsiy sabablarni topishga yordam berish, uni ularning qiziqishlari va intilishlari bilan bog'lash.

- Yutuqlarni nishonlash: muhim bosqichlar va yutuqlarni tan oling va nishonlang, o'rganishga ijobiy munosabatni mustahkamlang.

Ushbu pedagogik va psixologik usullarni birlashtirib, o'qituvchilar nafaqat mustaqil o'qishni osonlashtiradigan, balki ingliz tilini o'rganishga umrbod muhabbat uyg'otadigan muhit yaratishi mumkin.

Munozara bo'limi natijalarni mavjud adabiyotlar va ta'lim nazariyalari kontekstida sharhlaydi. U individual farqlarning nuanslarini, turli xil o'quv muhitlarining ta'sirini va mustaqil o'rganish jarayonida yosh o'quvchilar duch keladigan muammolarni o'rganadi. Pedagogik natijalar va keyingi tadqiqotlar uchun yo'llar ham muhokama qilinadi.

Xulosalar:

Ushbu bo'lim asosiy topilmalarni umumlashtiradi va yoshlar tomonidan ingliz tilini mustaqil o'rganishda pedagogik psixologik usullarni kiritish muhimligini ta'kidlaydi. Bu tilni bilish, o'zini o'zi boshqarish va motivatsiyaga ijobiy ta'sirini yana bir bor ta'kidlab, o'qituvchilarni ushbu strategiyalarni turli xil o'quv sharoitlarida amalga oshirishga undaydi.

Maqola kelajakdagi tadqiqot ishlari bo'yicha tavsiyalar bilan yakunlanadi. Bu olimlarni mustaqil til o'rganishga ta'sir qiluvchi qo'shimcha psixologik omillarni o'rganishga undaydi va ushbu pedagogik strategiyalarning o'quvchilarning til bilimi va umumiy akademik muvaffaqiyatlariga uzoq muddatli ta'sirini o'rganishni taklif qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ushbu maqola pedagogik psixologik usullarni birlashtirish orqali yosh o'quvchilarda ingliz tilini mustaqil o'rganishni kuchaytirishga intilayotgan o'qituvchilar va tadqiqotchilar uchun keng qamrovli qo'llanma bo'lib xizmat qiladi. Tushunish va o'z-o'zini tartibga solish kuchini foydalanib, motivatsiya, va metakognition, o'qituvchilar umrbod bo'lishga talabalarga huquq va imkoniyatlarini kengaytirish mumkin, til sotib sohada o'z-o'zini qaratilgan o'quvchilar.

Adabiyotlar.

1. J.J. Jalolov, G.T. Makhkamova, Sh. S. Ashurov "English Language teaching methodology", Tashkent, 2015.

2. Egamberdiyeva D.U. Methods of using computer technology in the process of teaching English. International scientific journal. Economy and society. № 6(73) -s.: 2020.
3. Verbitsky A. A. The quality of specialist training in the context of the competence-based approach // Municipal education: innovations and experiment. 2009. - No. 4. - P. 3-5.
4. Nuritdinova Y.A. The use of multimedia presentations when learning English. International scientific journal. Economy and society. № 6(73) -s.: 2020.
5. Qodirova G.T. The didactic concept of teaching based on computer technologies. International scientific journal. Economy and society. № 6(73) -s.: 2020.